

KAVUN YETİŞTİRİCİLİĞİ

- Kavunun anavatanı Asya'dır. Doğu Anadolu, Kafkasya, İran, Afganistan ve Türkistan'da yabani kavun çeşitlerine rastlanmaktadır.
- **Kavun dünyaya bu bölgelerden yayılmıştır.**
- Bugün Amerika ve Avrupa'da çok beğenilen tanınmış **Kantalup** kavununun anayurdu da Diyarbakır ve Van Bölgesi'dir. Buradan tohumları önce İtalya'ya götürülmüş sonra da dünyanın diğer ülkelerine yayılmıştı

- **Takım** : Cucurbitales
- **Familya** : Cucurbitaceae
- **Cins** : Cucumis
- **Tür** : Cucumis melo

Tanımı ve Önemi

- Kavun, Kabakgillerde sürüngen gövdeli bitki türü ve bu bitkinin iri meyvesidir. Bir yıllık otsu bir bitkidir.
- Sürüngen gövdesi metrelerce uzayabilir.
- Yaprakları yürek biçiminde iridir.
- Türüne ve çeşidine göre kalın kabuklu iri meyvesinin içi etli, sulu ve bol çekirdekli.

- Kavun sevilerek yenilen tatlı ve sulu meyvelere sahip bir bitkidir.
- Ülkemizin çok soğuk bölgeleri hariç hemen her yöresinde yetişmektedir.
- Ilık iklim bitkisi olan kavunun, tohum ekiminden hasadına kadar 80-120 gün geçer.
- Kavunun yıllık ortalama üretim miktarı 1.750.000 ton arasında değişmektedir.

- Son yıllarda kavun, sera ve alçak plastik tünel altında yetiştirilen çeşitlerle dayanıklı kışlık çeşitlerin saklanması sayesinde mevsim dışında da satılmakta ve değerlendirilmektedir.
- Bilhassa kışlık kavunlar iyi saklandıkları takdirde 8-9 ay kadar bozulmadan kalabilirler
- Kavun ana besin maddesinden çok soğuk meyve olarak değerlendirilmektedir.
- Kavunun kk meyveleri turşu sanayinde önemli bir yer alır. Yaz aylarında dondurması sevilerek yenir.

Kavunun insan sağlığına olan faydaları ise şunlardır:

- A ve B vitaminleri ile brom ve iyot gibi mineraller kavunda bolca bulunur.
- Kanı temizler, cildi taze tutar. Sinirleri sakinleştirir ve uyku getirir.
- Bol idrar söktürür. Böbrekleri temizler, taç ve kum varsa döker.
- Kanı üre, üre asidi ve zehirlerden temizler. Gut hastalığına, romatizma, verem, kansızlık, hemoroid ve kabızlığa iyi gelir.
- Sathi yanıklarda bir dilim kavun koyarsanız yanmayı ve acıyı azaltır.

Kavun Bitkisinin Botanik Özellikleri

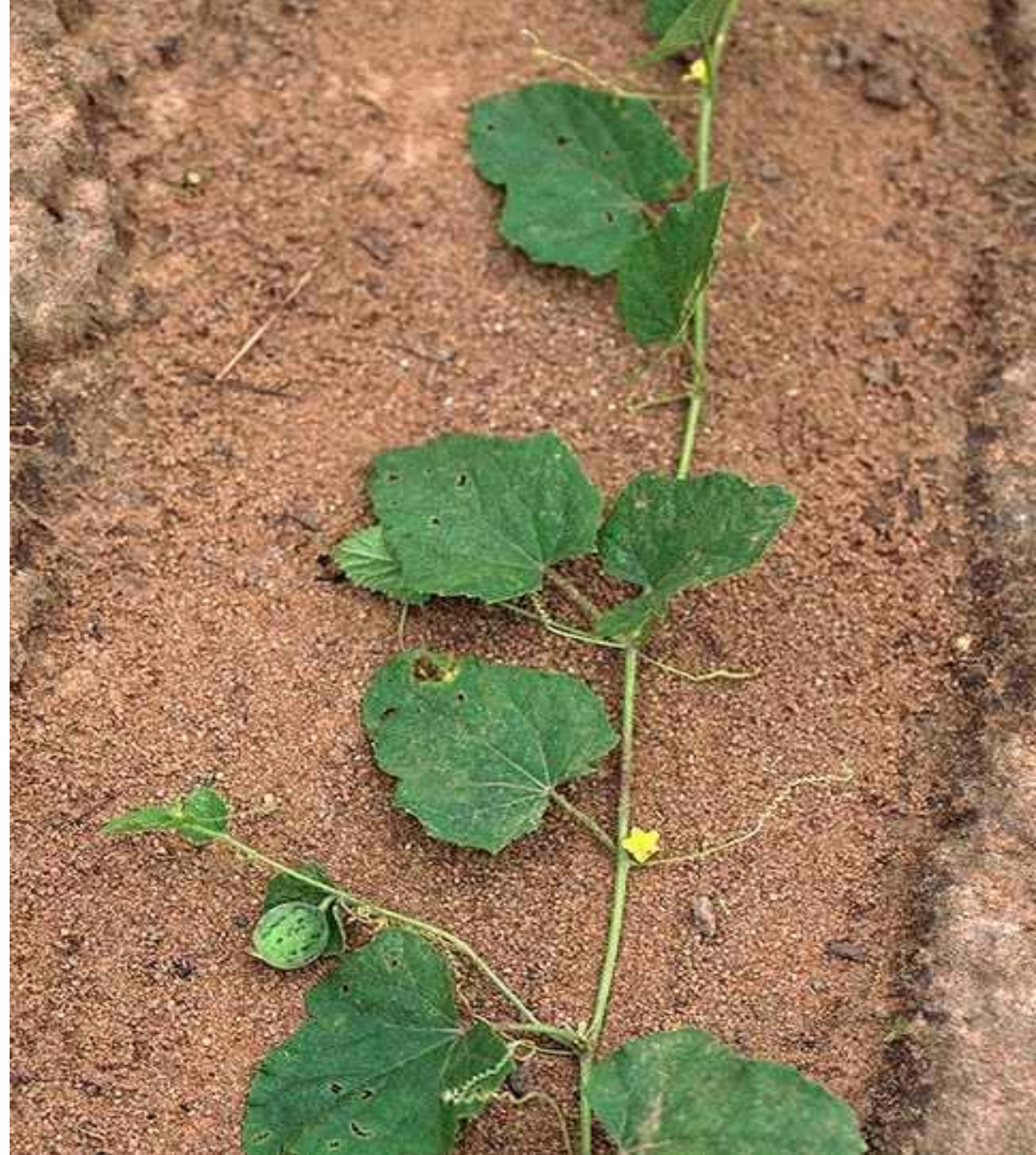
Kök:

- Kavun kısa ve kalın bir kazık köke sahiptir. Başlangıçta zayıf olan kökler ileri devrede daha belirgin ve kuvvetli yapı kazanır.
- Kazık kök toprak seviyesinden 20-30 cm derinliğe ulaştığında yan kökler oluşur.
- Yan köklerin bir kısmı derinliğine, bir kısmı ise yanlara doğru gelişir.
- Bazı şartlarda kavun kökleri 100 cm' den daha fazla derinliğe inebilir.

BOTANİK ÖZELLİKLERİ

Gövde:

- Kavunlar 3-5 ana sürgüne sahiptir. 3-3,5 m kadar bir uzunluğa erişebilen bu sürgünler, çiçek ve meyvelerin oluştuğu yan kollar verir.
- Kavun bitkisinin gövdesi başlangıçta otsu, yuvarlak ve üstü sert tüylerle kaplıdır.
- Gövde daha sonra kısmen odunlaşır, çok köşeli bir görünüm alır, tüyler azalır.

Yaprak:

- Kavunlarda yapraklar oldukça büyüktür.
- Yaprakların şekli yuvarlak veya kısmen kalp şeklindedir.
- Yaprakların alt ve üst yüzü tüylüdür.
- Yaprakların kenarlarında keskin dişler bulunur.
- Yaprakların renkleri yeşil ve koyu yeşile kadar değişir.
- Yaprak sapı uzun ve ortası olukludur.

ÇİÇEKLER:

- **Kavunda hakim olan çiçek durumu monoik ve andromonoikdir.**
- Kavunda erkek çiçekler ana gövde üzerinden çıkarken, meyveyi oluşturacak olan dişi yada erselik çiçekler ikincil yada üçüncül sürgünler üzerinden çıkarlar.
- **Ana gövde üzerinde 4-5. boğumlardan sonra erkek çiçek ve sülükler çıkmaya başlar.**
- Kavunlarda diğer çiçek durumlarına da rastlanmaktadır.
- **Erkek çiçek sayısı dişi çiçek sayısından daha fazladır.**
- Yüksek ışık yoğunluğu, yüksek sıcaklık, aşırı azot uygulaması veya P eksikliği ve uzun gün erkek çiçek oluşumu, tersi durumda dişi çiçek oluşumu teşvik edilir.
- **Çiçekler beşli yapıdadır. 5 çanak, 5 taç, 5 erkek organ , dişi çiçekler geniş bir stigmaya ve 3-5 karpelli bir yumurtalığa sahiptir.**

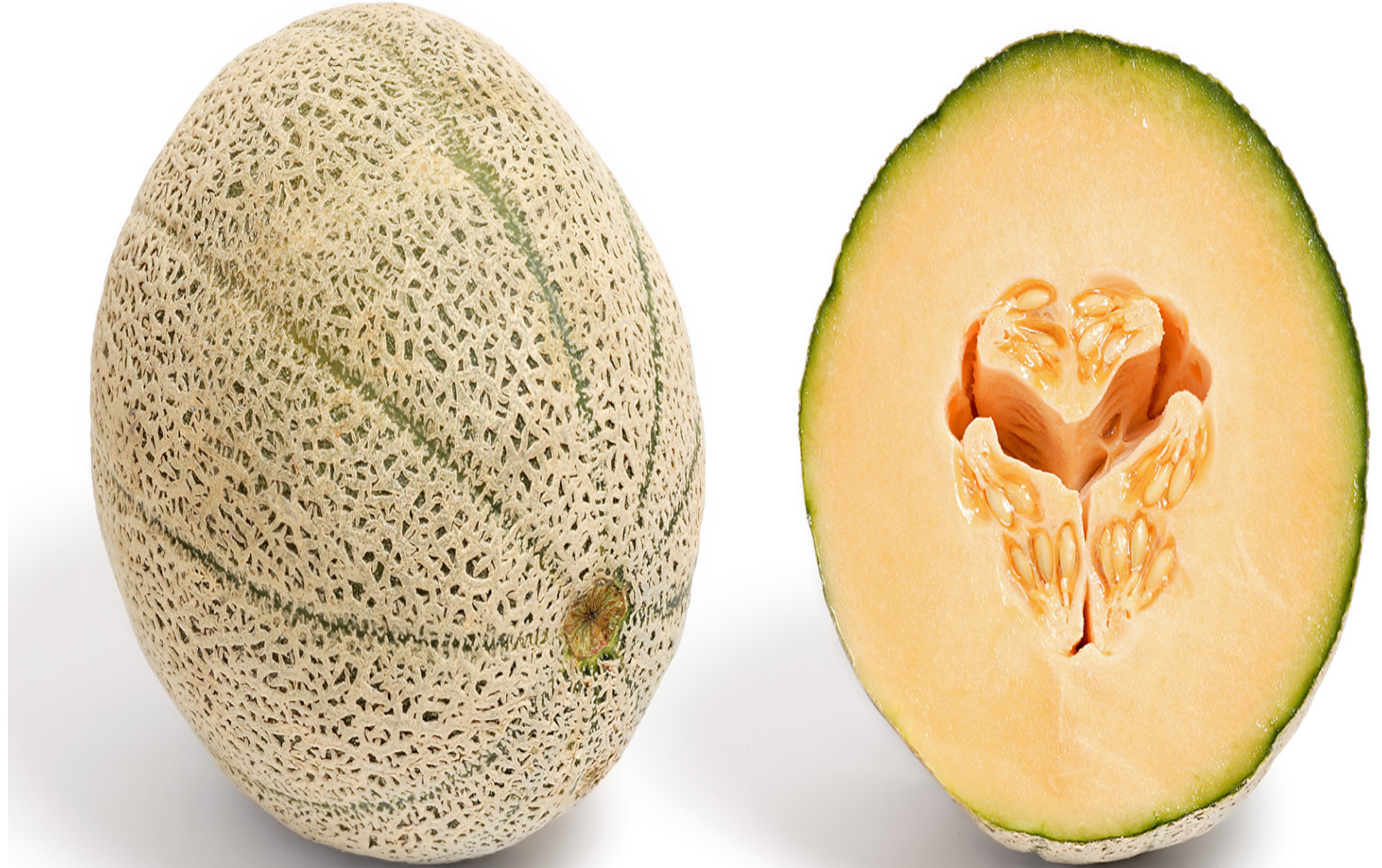

Meyve:

- **Meyve rengi, iriliği, şekli gibi özellikler çeşitlere göre değişmektedir.**
- **İrilik 300 g'dan 15 kg kadar değişmektedir. Meyve şekli yuvarlaktan uzuna kadar değişmektedir.**
- **Çok farklı renklerde kavun meyveleri vardır. Beyazdan çok koyu yeşile kadar farklı renklerde olabilmektedir.**

**Meyve kabuğu iki
renkli olan kavunlar
da vardır. Ayrıca
kantalop kavunlarda
meyve kabuğunda
mantarlaşma (çiti)
da görölmektedir**

233

234

Tohum: Kavun tohumları sarı renktedir. Tohumlar çimlenme kabiliyetlerini uygun şartlarda 5-8 sene muhafaza ederler. Bir gramda 20-50 adet tohum bulunur

Ekolojik İstekleri

İklim istekleri:

- Kavun ılık ve sıcak iklim bitkisidir.
- Uzun gelişme süresi boyunca güneşli, sıcak ve kuru bir hava ile yeterli toprak nemi isterler.
- Uygun sıcaklık şartlarında ve güneş ışınları altında meyvelerde şeker oranı ve çeşidine göre hoş kokuları da artmaktadır.
- Kavun bitkileri gelişmelerinin bütün devrelerinde soğuktan kolayca etkilenir ve ölürler.
- Yetiştirme periyodu boyunca don tehlikesi olmamalıdır.
- Erken fidecilikte fideleri don zararından korumak için çeşitli örtüler kullanılmaktadır.

- Kavunda ilkbaharda soğuk tehlikesi tamamen kalktıktan ve toprakta sıcaklık 15 °C'nin üstünde olduğu zaman tohum ekimi yapıldığında iyi bir çimlenme görülmektedir.
- Hasat devresi ise sonbaharda bölge şartlarına göre soğuklar başlamadan mutlaka tamamlanmalıdır.
- Kavunlar iyi bir gelişme ve verimlilik için hıyardan daha yüksek sıcaklık isterler
- 25-30 °C .
- Sıcaklık ve diğer şartlar uygun olduğu takdirde, çeşidin erkenciliğine bağlı olarak tohum ekiminden itibaren 82-120 günde hasada gelmektedir

Toprak:

- İyi havlanan, süzek, su tutma kapasitesi yüksek,
- **Hafif asidik (ph 6.0-7.5)**
- Fazla tuzlu olmayan, (3-3.5 mmhos)
- **Kumlu tın veya tınlı kum bünyeli**
- Organik, maddece zengin toprakları tercih eder.
- **Toprakta oksijen eksikliğine, fusariuma ve yabancı ot ilacına duyarlıdır. Topraklar bunlardan temiz olmalıdır**

Önemli Çeşitleri

Hasanbey:

HASANBEY 1

Kırkağaç (Altınbaş):

Yetiştirildiği yöre isimleri ile anılır. Meyveleri genelde yuvarlak olup oval ve uzun tipleri de vardır. Kabuk rengi sarı, üzeri yeşil benekli, kırışık ve kalındır. Kabuğu düz ve dilimli olan tipleri de bulunmaktadır. Et rengi beyaz olan lezzetli, tatlı ve sulu bir çeşittir. Kışlık kavunlardandır

Yuva: Koyu yeşil renkli ve ince kabukludur. Meyveleri yuvarlak olup lezzetli, sulu ve yenen kısmı kalındır. Serin yerlerde bekletilerek uzun süre tüketim için saklanabilme özelliğine sahip bir çeşittir

Van (Kantalup): Kabuğu ağsı yapıdadır. Ağsı yapının arkasında sarı ya da krem rengi kabuğa sahiptir. Meyveleri yuvarlak şekilde alt ve üstten basık, dilimli bir yapıdadır. Dünyada en çok tüketilen kavun çeşididir. Meyve eti turuncu-sarı, meyve eti yumuşak ve suludur. Tatlı ve olgun olduğunda güzel kokulu aroması olan bir çeşittir.

Topatan: İnce ve sarı kabuklu olup dayanıksızdır. Uzun oval şekilli, üzeri düz parlak, bazıları hafif ağ şeklinde çitilidir. Kabuğu başlangıçta yeşil renkli olup olgunlaştıkça sararır. Meyve et rengi beyaz, lezzetli olup tatlı ve güzel kokuludur. Taşınmaya dayanıklı olmayan erkenci bir çeşittir.

Sarı dilimli:

Meyveleri yuvarlak ve oval şekillidir. Kabuk rengi sarı, üzeri kırışık ve kalındır. Dilimli ve dilimsiz tipleri de vardır. Et rengi yeşilimsi beyaz, tatlı ve suludur.

Çitili kavun: En önemli yazlık kavunlardan birisidir. İri meyveleri basık, yuvarlak ve dilimlidir. Kabuk rengi sarı, üzeri çitilidir. Et rengi beyaz, lezzetli ve keskin kokuludur. Kabuk kalınlığı ince olduğundan taşınmaya dayanıklı değildir.

1 1 2004

Toprak Hazırlığı

- Kavun ekilecek arazi, sonbaharda toprak tavlı iken 25-30 cm derinliğinde sürülür.
- Derin sürümünden sonra kültivatör veya diskaro ile ikileme yapılır.
- İkinci toprak işleme dönemi şubat - mart aylarıdır. Kültivatörle toprak tavında işlenerek arazi ekim ve dikime hazır hâle getirilir.
- Ekim veya dikimden önce tarlada otlanma görülürse tekrar kültivatörle toprak işlenmesi yapılır.
- Çok ağır topraklarda güz sürümü derin olarak yapılır.
- Kavunda toprak işlemenin sık ve dikkatli yapılmasındaki amaç toprağın iyice havalandırılmasını sağlamaktır.

Sulama

- Ülkemizde kavun yetiştiriciliği büyük bir çoğunlukla susuz olarak yapılmakla beraber özellikle çok kurak dönemlerde sulama yapılabilir.
- Kavun bitkisi, büyüme ve meyvelerin olgunlaşma devresinde bol suya ihtiyaç gösterir.
- Kavunun yatay kökleri hafif topraklarda 20-25 cm derinlikte yayıldığından bu tip topraklar daha sık sulanmalı ve her sulamada kök seviyesine kadar inilmelidir.
- Erken çiçeklenmeyi sağlamak ve toprak sıcaklığını korumak için çimlenmeden çiçeklenmeye veya ilk meyve tutumuna kadar sulama yapılmalıdır. İlk sulamadan sonra 10-15 gün aralıklarla 2-3 sulama daha yapılmalıdır.
- Sulama zamanı ve sayısı toprak tipi, toprağın su tutma kapasitesi, topraktan kaybolan su miktarı, bitki büyümesi ve kök gelişmesi ile mevsim yağışlarına bağlıdır.

Sulama anında yaprak ve meyveler mümkün olduğu kadar sulama suyuna temas ettirilmemelidir. Yaprak ve meyvelerin ıslanması durumunda mantari hastalıklar artar. Bu nedenle bitki kök boğazı, yaprak, sürgün ve meyvelerinin su ile ıslanmayacağı karık usulü sulama yapılmalıdır.

Çapalama

- Kavun yetiştiriciliğinde çapalama; toprağı kabartmak, yabancı otları yok etmek ve topraktaki rutubeti muhafaza etmek amacıyla çok önemlidir.
- Kavunlar kollarını tamamen etrafa salıp çapa yapılamaz hâle gelinceye kadar 3-5 defa çapalanır.
- Birinci çapa, bitkiler 2-3 gerçek yapraklı iken yapılır. Bundan sonra 2-3 hafta ara ile diğer çapalamalar birbirini takip eder.
- Birinci veya ikinci çapa ile birlikte sıra üzerinde seyreltmeler de yapılır.
- Sıra araları kültivatörle işlenir.
- Köklerin yüzeyde olması nedeni ile derin çapadan kaçınılmalıdır. .
- Her çapalamadan sonra boğaz doldurması yapılır.

GÜBRELEME

- Kavun bitkisi, meyvelerinin iriliği nedeniyle topraktaki besin maddelerine fazla ihtiyaç duyar.
- Sonbaharda derin sürümden sonra dekara 5-6 ton çiftlik gübresi verilerek kültüvatör ile toprağa karıştırılmalıdır.
- Böylece tohum ekimine kadar gübrenin ayrışarak bitkiye faydalı hâle gelmesi sağlanmış olur.
- Kimyasal gübre olarak dekara 15 kg azotlu, 30 kg fosforlu ve 20 kg potaslı gübre verilir.
- Azotlu gübrenin 1/3'ü fosforlu ve potaslı gübrelerle birlikte ekimden önce pulluk veya diskaro altına verilmelidir.
- Azotun diğer 1/3'ü bitkiler sürgün vermeye başladığında 1/3'ü ise bir ay sonra bant şeklinde bitkilerden 15-20 cm uzağa verilmelidir.

Hasat Zamanı

- **Hasat devresine gelmiş kavunlarda görülen başlıca olgunluk işaretleri şunlardır:**
- Kavun meyveleri gerçek iriliklerine geldikten sonra olgunlaşmaya başlarlar.
- Olgun meyvelerin saplarının dala bağlandığı yerde bulunan iki küçük kulakçık kurur.
- Olgun kavunlar ağırlaşır.
- Dip kısmında hafif bir yumuşama ve koku başlar.
- Kabuk rengi çeşide özgü rengini alır ve parlaklaşır

